

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-05-87/1-T

Datum: 5. februar 2009.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM II

U sastavu: sudija Kevin Parker, pedsedavajući
sudija Christoph Flügge
sudija Melville Baird

Sekretar: g. John Hocking, vršilac dužnosti

Odluka od: 5. februara 2009.

TUŽILAC

protiv

VLASTIMIRA ĐORĐEVIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU TUŽILAŠTVA ZA PRIHVATANJE
SVEDOČENJA NA OSNOVU PRAVILA 92^{quater}**

Tužilaštvo:

g. Chester Stamp
gđa Daniela Kravetz
g. Matthias Neuner
gđa Priya Gopalan
gđa Silvia D'Ascoli

Obrana:

g. Dragoljub Đorđević
g. Veljko Đurđić

1. Ovo Pretresno veće (dalje u tekstu: Veće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rešava po "Zahtevu tužilaštva za prihvatanje svedočenja na osnovu pravila 92*quater*", koji je tužilaštvo podnelo 28. oktobra 2008. godine i kojim je, na osnovu pravila 92*quater* Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), zatražilo da se u spis uvrste, u pismenom obliku, svedočenja četiri preminula lica (dalje u tekstu: Zahtev). Konkretno, tužilaštvo traži da se prihvate (a) dve pismene izjave Sadika Januzija, i to izjava od 20-21. oktobra 2001. (navedena pod oznakom P2524) i izjava od 23. aprila 1995. (navedene pod oznakom P2525), (b) pismena izjava Halila Morine od 4-5. oktobra 2001. (navedena pod oznakom P2522) i transkript njegovog iskaza koji je prethodno dao u predmetu *Milošević* (naveden pod oznakom P2523), (c) pismena izjava Ibrahima Rugove od 1. i 3. novembra 2001. (navedena pod oznakom P2613) i transkript iskaza koji je prethodno dao u predmetu *Milošević* (naveden pod oznakom P2612) i (d) pismena izjava Antonija Russoa od 24. aprila 1999. (navedena pod oznakom P2261). Odbrana Vlastimira Đorđevića (dalje u tekstu: odbrana) podnela je 11. novembra 2008. Odgovor kojim je osporila Zahtev.¹

A. Argumenti

2. Tužilaštvo smatra da pismene izjave i transkripti predloženi za prihvatanje ispunjavaju uslove u pravilu 92*quater* pošto su sva četiri svedoka u međuvremenu preminula i pošto ima dovoljno pokazatelja pouzdanosti njihovog svedočenja.² Tužilaštvo takođe smatra da su ti dokumenti relevantni i da imaju dokaznu vrednost, kako nalaže pravilo 89(C) Pravilnika.³ Ono dalje smatra da se ti dokumenti ne odnose na dela i ponašanje optuženog Vlastimira Đorđevića (dalje u tekstu: optuženi).⁴

---

¹ Odgovor Vlastimira Đorđevića na Zahtev tužilaštva za prihvatanje svedočenja na osnovu pravila 92*quater*, 11. novembar 2008. (dalje u tekstu: Odgovor).

² Zahtev, par. 3, 6, 9, 10, 12, 15, 17 i 20.

³ Zahtev, par. 7, 8, 11, 14, 16 i 19.

⁴ Zahtev, par. 3, 10, 13, 18 i 20.

3. Odbrana se protivi prihvatanju tih svedočenja jer smatra da se ona odnose na dela i ponašanje optuženog ili lica koja su bila potčinjena optuženom i da, stoga, optuženom mogu naneti veliku štetu, te da u vezi s njima treba obaviti unakrsno ispitivanje.⁵ Odbrana dalje smatra da pismene izjave i transkripti svedočenja za koje je zatraženo uvrštavanje u spis nisu na spisku dokaza tužilaštva na osnovu pravila 65ter.⁶ O ostalim argumentima odbrane koji se odnose pojedinačno na svedoke čije je svedočenje predloženo za uvrštavanje u spis na osnovu pravila 92quater biće reči kasnije u ovoj odluci.

B. Pravni osnov

4. Pravilo 92quater predviđa sledeće:

(A) Svetočenje u obliku pismene izjave ili transkripta koje je dala osoba koja je u međuvremenu umrla, ili osoba kojoj se više ne može uz razumnu revnost ući u trag, ili osoba koja zbog telesnog ili duševnog stanja ne može svetočiti usmeno, može se prihvatiti bez obzira na to da li je ta pismena izjava u obliku utvrđenom pravilom 92bis, ako pretresno veće:

(i) se primenom gornjih kriterijuma uveri da ta osoba nije na raspolaganju; i

(ii) na osnovu okolnosti u kojima je izjava data i zabeležena zaključiti da je to svetočenje pouzdano.

(B) Ukoliko se svetočenjem dokazuju dela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici, to može biti jedan od faktora za neprihvatanje takvog svedočenja ili tog njegovog dela.

5. Veće napominje da je, da bi uslovi pravila 92quater bili ispunjeni, potrebno da se Veće uveri da je dato lice umrlo i da je svetočenje za koje se traži uvrštavanje u spis pouzdano.⁷

6. U sudskoj praksi se sledeći faktori smatraju relevantnim za ocenu pouzdanosti svedočenja za koje je zatraženo uvrštavanje u spis na osnovu pravila 92quater:

⁵ Odgovor, par. 5-6, 10, 13, 15, 16 i 21.

⁶ Odgovor, par. 7.

⁷ Vidi *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, "Odluka po Zahtevu tužilaštva za uvrštavanje u spis dokaznih predmeta na osnovu pravila 92quater", 21. april 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović*), par. 29. Žalbeno veće je takav stav potvrdilo u predmetu *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR73.4, "Odluka po interlokutornim žalbama Beare i Nikolića na Odluku Pretresnog vijeća od 21. aprila 2008. kojom su u spis uvršteni dokazi u skladu s pravilom 92quater", 18. avgust 2008, (dalje u tekstu: Odluka po žalbama u predmetu *Popović*), par. 31. Vidi takođe *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, "Odluka po Zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokaza u skladu sa pravilom 92quater", 16. februar 2007. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milutinović*), par. 4.

- (a) okolnosti u kojima je izjava data i zabeležena, a naročito:
- (i) da li je izjava data pod zakletvom; i
  - (ii) da li je svedok potpisao izjavu sa pratećom potvrdom da je izjava istinita po njegovom najboljem znanju i sećanju; kao i
  - (iii) da li je izjava uzeta uz pomoć odgovarajuće kvalifikovanog prevodioca ovlašćenog od strane Sekretarijata Međunarodnog suda;
- (b) da li je svedok unakrsno ispitan u vezi s izjavom;
- (c) da li se izjava, naročito ako se radi o izjavi koja nije data pod zakletvom i u vezi s kojom svedok nije unakrsno ispitan, odnosi na događaje o kojima postoje drugi dokazi; kao i
- (d) druge dodatne faktore, kao što je odsustvo izrazitih ili očiglednih nedoslednosti u izjavama.⁸

7. Veće takođe mora da obezbedi da budu ispunjeni opšti uslovi prihvatljivosti dokaza navedeni u pravilu 89 tj. da svedočenje predloženo za uvrštavanje u spis bude relevantno i da ima dokaznu vrednost⁹ i da potreba da se obezbedi pravično suđenje ne nadmašuje u velikoj meri dokaznu vrednost datog svedočenja.¹⁰

8. U predmetu *Popović* Žalbena veće je zauzelo stav da "pitanja koja se odnose na sadržaj prethodnog unakrsnog ispitivanja ili navodno drugačiji interesi branilaca jesu pitanja koja Pretresno vijeće može uzeti u obzir prilikom procjene težine koju treba pridati tim dokazima ali ona nisu relevantna za utvrđivanje njihove prihvatljivosti",¹¹ i da je, isto tako, "osporavanje kredibiliteta svjedoka pitanje koje treba uzeti u obzir prilikom procjenjivanja dokazne vrijednosti ili težine koju treba pridati tim dokazima."¹²

---

⁸ Odluka u predmetu *Milutinović*, par. 7. Vidi takođe *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-T, "Odluka o prihvaćanju izjava sedam svjedoka na temelju pravila 92quater", 16. juni 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Gotovina*), par. 6: Odluka u predmetu *Popović*, par. 31.

⁹ Pravilo 89(C); Odluka u predmetu *Gotovina*, par. 4.

¹⁰ Pravilo 89(D); Odluka u predmetu *Milutinović*, par. 6, s daljim referencama; Odluka u predmetu *Popović*, par. 30.

¹¹ Odluka po žalbama u predmetu *Popović*, par. 31, u kojem se upućuje na Odluku u predmetu *Popović*, par. 51, 60-61.

9. Pravilo 92^{quater}(B) dopušta uvrštavanje u spis svedočenja kojim se možda mogu dokazati dela optuženog, premda takav sadržaj može biti faktor protiv prihvatanja datog svedočenja. S tim u vezi, Veće napominje da ta odredba "ukazuje na potrebu pažljivog razmatranja pitanja da li se svedočenjem dokazuju dela i ponašanje optuženog, ali takođe predviđa uvrštavanje izjava preminulih koje sadrže takve dokaze".¹³

C. DISKUSIJA

10. U vezi s argumentom odbrane da dokumenti koji su predloženi za uvrštavanje u spis nisu navedeni na spisku tužilaštva na osnovu pravila 65ter, Veće je pregledalo ta dokumenta i uverilo se da su oni, s izuzetkom izjave Antonija Russoa od 24. aprila 1999, relevantni za Optužnicu. S obzirom na to da je tužilaštvo Zahtev podnelo 28. oktobra 2008, Veće smatra da je tužilaštvo znatno pre početka suđenja dovoljno jasno dalo do znanja da namerava da se pozove na te dokumente. Prema tome, sve relevantne dokumente predložene za uvrštavanje u spis treba dodati spisku tužilaštva na osnovu pravila 65ter.

Sadik Januzi

11. Tužilaštvo ukazuje na to da Sadik Januzi nije raspoloživ za usmeno svedočenje zbog toga što je preminuo i kao dokaz njegove smrti podnosi izjavu njegovog sina, Bajrama Januzija, od 17. novembra 2006.¹⁴ Bajram Januzi u svojoj izjavi navodi da je njegov otac, Sadik Januzi, umro u svojoj kući u selu Broćna/Burojë 24. januara 2004., nakon povratka iz bolnice u Prištini/Prishtinë, u kojoj je mesec dana proveo na lečenju.¹⁵ U izjavi je navedeno da je jedan lekar iz te bolnice rekao da je uzrok Januzove smrti tumor na mozgu.¹⁶ U njoj je takođe navedeno da je Sadik Januzi sahranjen na groblju u Broćni/Burojë i da je sahrani prisustvovalo nekoliko ljudi, uključujući Bajrama Januzija.¹⁷ Bajram Januzi dalje navodi da

---

¹² Odluka po žalbama u predmetu *Popović*, par. 44, u kojem se upućuje na Odluku u predmetu *Popović*, par. 56, 62.

¹³ Odluka u predmetu *Popović*, par. 32.

¹⁴ Zahtev, par. 6; Dodatak A.

¹⁵ Zahtev, Dodatak A, izjava Bajrama Januzija, str. 2.

¹⁶ Zahtev, Dodatak A, izjava Bajrama Januzija, str. 2.

¹⁷ Zahtev, Dodatak A, izjava Bajrama Januzija, str. 2.

porodica Januzi još nije dobila izvod iz matične knjige umrlih za Sadika Januzija ni bilo kakav drugi zvanični dokument koji potvrđuje njegovu smrt.¹⁸ Odbrana smatra da jedino izvod iz matične knjige umrlih/lekarska potvrda o smrti može biti dokaz smrti Sadika Januzija i da je tužilaštvo trebalo da se potruži da pribavi primerak tog dokumenta.¹⁹ Veće napominje da je Bajram Januzi potpisao svoju izjavu i da je potvrdio da je ona, po njegovom najboljem znanju, istinita.²⁰ Prevodilac ovlašćen od strane Sekretarijata potvrdio je da je Bajramu Januziju njegova izjava pročitana na albanskom pre nego što ju je potpisao.²¹ Veće je ponovo razmotrilo izjavu Bajrama Januzija i uverilo se da je Sadik Januzi preminuo i da on, stoga, u smislu pravila 92*quater*, nije na raspolaganju.

12. Sadik Januzi je bio Albanac iz opštine Srbica/Skenderaj.²² Sadik Januzi u svojim dvema izjavama, od 20-21. oktobra 2001. i 23. aprila 1995, opisuje, kao očevidac, navodni incident od 28. marta 1999. u kojem su srpski vojnici na poljani u Izbici/Izbica ustrelili nekoliko muškaraca. On takođe svedoči o navodnom deportovanju kosovskih Albanaca iz sela Kladernica/Klladernica, u opštini Srbica/Skenderaj, u Albaniju od strane srpskih snaga. Njegovo svedočenje je, stoga, direktno relevantno za tačke 1, 3, 4 i 5 (deportacija, ubistvo i progoni) Optužnice.

13. U vezi s pouzdanošću, odbrana iznosi argument da dve izjave Sadika Januzija nisu bile predmet unakrsnog ispitivanja i da nisu date pod zakletvom.²³ Veće, međutim, napominje da je Sadik Januzi potpisao svaku stranicu svojih dveju izjava, kao i potvrdu na kraju svake od njih u kojoj je naveo da je, po njegovom najboljem znanju i sećanju, ono što je izjavio istinito. Takođe je za svaku izjavu prevodilac ovlašćen od strane Sekretarijata potvrdio da su Sadiku Januziju izjave pročitane na albanskom pre nego što ih je potpisao. On je 22. februara 2002. godine sadržaj svojih izjava takođe potvrdio pred službenikom ovlašćenim od strane Sekretarijata.²⁴ Veće konstatuje da okolnosti pod kojima su te izjave

---

¹⁸ Zahtev, Dodatak A, izjava Bajrama Januzija, str. 2.

¹⁹ Odgovor, par. 8.

²⁰ Zahtev, Dodatak A, izjava Bajrama Januzija, str. 3.

²¹ Zahtev, Dodatak A, izjava Bajrama Januzija, str. 4.

²² Zahtev, Dodatak A, izjava Bajrama Januzija, str. 2-3.

²³ Odgovor, par. 9-10.

²⁴ Zahtev, Dodatak A.

date i zabeležene upućuju na zaključak da su pouzdane. Nadalje, Veće napominje da tužilaštvo namerava da izvede i druge dokaze o istim događajima; navodi se da će Mustafa Draga i Milazim Thaqi svedočiti o navodnom incidentu streljanja ljudi od 28. marta 1999. na poljani u Izbici /Izbica, koji su oni, kao i Sadik Januzi, preživeli,²⁵ i da se očekuje da će Liri Loshi, lekar iz opštine Srbica/Skenderaj, svedočiti o svom obilasku mesta zločina u Izbici gde se dogodio taj incident streljanja ljudi.²⁶ Veće dalje napominje da, iako se u obe izjave kao počinioci navodnih zločina pominju srpski vojnici, odnosno srpske snage, ovo svedočenje zbog toga nije nužno neprihvatljivo, kao što odbrana smatra.²⁷ Izjave ne sadrže dokaze o djelima i ponašanju samog optuženog.

14. Uzimajući u obzir sve te faktore, Veće se uverilo da su dve pismene izjave Sadika Januzija relevantne i pouzdane, kao što se zahteva pravilom 92*quater*, i da njihovo prihvatanje spada u domen diskrecionog prava Veća.

Halil Morina

15. Tužilaštvo ukazuje na to da Sadik Januzi nije raspoloživ za usmeno svedočenje zbog toga što je preminuo.²⁸ Kao dokaz njegove smrti, tužilaštvo svom Zahtevu prilaže u vidu dodatka izjavu njegovog sina, Shefita Morine, od 31. oktobra 2006, kao i nekoliko medicinskih dokumenata. Shefit Morina u svojoj izjavi navodi da je njegov otac, Halil Morina, umro 4. avgusta 2005. u jednoj bolnici u Prištini/Prishtina.²⁹ Podneseni medicinski dokumenti uključuju dokumente iz "Univerzitetskog kliničkog centra" u Prištini/Prishtina, među kojima je lekarska potvrda o smrti koju je izdao jedan lekar na "Odeljenu za hitnu pomoć" i u kojoj se navodi da je Halil Morina umro 4. avgusta 2005. zbog kardiorespiratornog zastoja.³⁰ Pregledavši dokumentaciju podnesenu u prilog tvrdnji da je on preminuo, i uzevši u obzir to da odbrana smrt Halila Morine smatra istinitom,³¹ Veće konstatuje da Halil Morina nije dostupan u smislu pravila 92*quater*.

---

²⁵ Pretpretresni podnesak tužilaštva, Dodatak II, str. 120-122, 256-257.

²⁶ Pretpretresni podnesak tužilaštva, Dodatak II, str. 205-206.

²⁷ Odgovor, par. 10.

²⁸ Zahtev, par. 6; Dodatak A.

²⁹ Zahtev, Dodatak A, izjava Shefita Morine, str. 2.

³⁰ Zahtev, Dodatak A.

³¹ Odgovor, par. 11-13.

16. Halil Morina je bio Albanac iz sela Landovica/Landovica u opštini Prizren/Prizren.³² Halil Morina je u svojoj izjavi od 4-5. oktobra 2001. godine i usmenom svedočenju u predmetu *Milošević* (predmet br. IT-02-54) od 21. i 25. februara 2002. naveo da su srpske snage 26-27. marta 1999. ušle u njegovo selo, zapalile kuće i seosku džamiju i ubile nekoliko seljana.³³ On je takođe svedočio o navodnom deportovanju kosovskih Albanaca iz Srbice/Sërbica, u opštini Prizren/Prizren, u Albaniju od strane srpskih snaga početkom aprila 1999.³⁴ Svedočenje Halila Morine je relevantno za tačke 1 i 5 (deportovanje i progoni) Optužnice.

17. Odbrana se protivi uvrštavanju u spis izjave Halila Morine od 4-5. oktobra 2001. pošto ona nije data pod zakletvom.³⁵ Odbrana takođe iznosi argument da transkript njegovog svedočenja u predmetu *Milošević* ne sadrži podatak da je Halil Morina položio zakletvu.³⁶ U vezi s izjavom Veće napominje da je Halil Morina zapravo potpisao svaku stranicu pismene izjave, kao i potvrdu na kraju izjave u kojoj je naveo da je, po njegovom najboljem znanju i sećanju, ono što je izjavio istinito. Takođe je za tu izjavu prevodilac ovlašćen od strane Sekretarijata potvrdio da je ona Halilu Morini pročitana na albanskom jeziku pre nego što ju je potpisao. Okolnosti pod kojima Halil Morina dao izjavu sadrže, po mišljenju Veća, odgovarajuće pokazatelje pouzdanosti. Što se tiče transkripta, Veće napominje da je zvanična zaletva koju je Halil Morina dao pre svedočenja zabeležena na stranici 869 transkripta suđenja, premda stranica 869 nije podnesena u prilog zahtevu za uvrštavanje u spis usmenog iskaza Halila Morine datog u predmetu *Milošević*.³⁷

18. Iako odbrana prihvata da je Halil Morina unakrsno ispitan od strane optuženog Slobodana Miloševića, koji je sam sebe zastupao, ona smatra da Milošević, zbog toga što za odbranu u krivičnom postupku nije imao ni iskustva ni praktičnog znanja, nije bio u stanju da na odgovarajući način proverava svedočenje. Odbrana, stoga, smatra da je svedočenje

---

³² Zahtev, Dodatak A, izjava Halila Morine, str. 2; T 870.

³³ Zahtev, Dodatak A, izjava Halila Morine, str. 2-4; T 874-888, 25. februar 2002, T 891-901, 914-929, 952-953.

³⁴ Zahtev, Dodatak A, izjava Halila Morine, str. 4-5; T 902-906, 929-930.

³⁵ Odgovor, par. 12.

³⁶ Odgovor, par. 12.

³⁷ Tužilaštvo je, u skladu s pravilom 92^{quater}, zatražilo uvrštavanje u spis stranica 870-957 transkripta. *Vidi* Zahtev, Dodatak A.

Morine ostalo neprovjereno.³⁸ Veće napominje da je transkript podnesen za uvrštavanje u spis zapis iskaza koji je Halil Morina dao u predmetu *Milošević* u kojem je Halil Morina, nakon što je položio zakletvu, ispitan, unakrsno ispitan i ponovo ispitan. U tom predmetu, Halila Morinu nije unakrsno ispitaao samo optuženi, nego ga je unakrsno ispitaao i *amicus curiae* – branilac po službenoj dužnosti koji je Veću pomagao u pravilnom presuđivanju o predmetu. Stoga je Veće mišljenja da je iskaz Halila Morine dovoljno proveren putem unakrsnog ispitivanja, a u pretresnom spisu se može videti na koji način je njegov kredibilitet osporavan.

19. Što se tiče drugih pokazatelja pouzdanosti, Veće napominje da, po svemu sudeći, izjava Halila Morine i njegov iskaz nisu međusobno nekonsistentni. Pored toga, kao što je navedeno i na drugim mestima u ovoj odluci, to što se kako u izjavi tako i u transkriptu iskaza srpske snage pominju kao mogući počinitelji navedenih krivičnih dela ne predstavlja dokaz za dela i ponašanje optuženog.³⁹ Nadalje, tužilaštvo treba da podnese iskaze drugih svedoka o deportovanju kosovskih Albanaca iz opštine Prizren/Prizren od strane srpskih snaga: Rhexep Krasniqi, Rahim Latifi i Hysni Kryeziu treba da budu pozvani da svedoče o tome kako su srpske snage krajem marta 1999. ušle u njihova sela u opštini Prizren/Prizren i primorale kosovske Albance da ih napuste.⁴⁰

20. Veće se uverilo da su izjava i transkript prethodnog svedočenja Halila Morine relevantni i dovoljno pouzdani. Primenjujući svoje diskreciono pravo, ono dozvoljava da se, na osnovu pravila 92*quater*, u spis uvrste kako njegova izjava od 4-5. oktobra 2001. tako i transkript njegovog usmenog svedočenja u predmetu *Milošević* od 21. i 25. februara 2002. godine.

Ibrahim Rugova

21. Tužilaštvo ukazuje na to da Ibrahim Rugova nije na raspolaganju za usmeno svedočenje zbog toga što je preminuo i kao dokaz njegove smrti podnosi Reutersov članak

---

³⁸ Odgovor, par. 13.

³⁹ Vidi *supra* par. 13.

⁴⁰ Pretpretresni podnesak tužilaštva, Dodatak II, str. 196, 199-200, 196-197.

od 21. januara 2006. u kojem se navodi da je tog dana preminuo.⁴¹ Ibrahim Rugova je na Kosovu bio javna ličnost. Odbrana smatra da se smrt Ibrahima Rugove može dokazati jedino izvodom iz matične knjige umrlih i da je tužilaštvo trebalo da se potruži da pribavi primerak tog dokumenta.⁴² I pored toga, ona navodi da ne osporava navod da Ibrahim Rugova jeste umro.⁴³ Uzimajući u obzir to da odbrana prihvata da je Ibrahim Rugova mrtav i da je smrt Ibrahima Rugove opštepoznata činjenica,⁴⁴ Veće konstatuje da, u smislu pravila 92*quater*, Ibrahim Rugova nije na raspolaganju za svedočenje zbog toga što je mrtav.

22. Ibrahim Rugova je 3. i 6. maja 2002. svedočio u predmetu *Milošević*, predmet br. IT-02-54. Transkripti njegovog usmenog svedočenja u tom predmetu i pismena izjava koju je dao Tužilaštvu Međunarodnog suda 1. i 3. novembra 2001. predloženi su za uvrštavanje u spis. Njegovo svedočenje se odnosi na istorijske i političke događaje na Kosovu koji su počeli u martu 1989, kada je ukinut autonomni status Kosova, do bombardovanja od strane NATO-a u martu 1999. Položaj Ibrahima Rugove kao predsednika Demokratske lige Kosova (dalje u tekstu: DLK)⁴⁵ čini Ibrahima Rugovu značajnim svedokom zbivanja na Kosovu u periodu relevantnom za Optužnicu. Veće smatra da je svedočenje Ibrahima Rugove, koje je podneseno za uvrštavanje u spis, relevantno za ovaj predmet. Ono potkrepljuje istorijsku pozadinu i kontekst navoda u paragrafima 85-88, 90-96 i 99-100 Optužnice. Ono takođe sadrži informacije o ponašanju navodnih učesnika udruženog zločinačkog poduhvata, što je relevantno za navod o odgovornosti optuženog prema članu 7(1) Statuta.

23. Što se tiče pouzdanosti svedočenja Ibrahima Rugove predloženog za uvrštavanje u spis, Odbrana smatra da to svedočenje treba isključiti pošto se odnosi na dela i ponašanje optuženog, a u prilog tom argumentu navodi odluku Pretresnog veća u predmetu *Milutinović* da se u spis ne uvrste Rugovina pismena izjava i transkripti njegovih

---

⁴¹ Zahtev, par. 6; Dodatak A, Reutersov članak o Ibrahimu Rugovi, 21. januar 2006.

⁴² Odgovor, par. 14.

⁴³ Odgovor, par. 14.

⁴⁴ Odgovor, par. 11-13.

⁴⁵ Zahtev, Dodatak A, izjava Ibrahima Rugove, str. 2; T 4189-4190.

svedočenja u predmetu *Milošević*.⁴⁶ Pretresno veće napominje da je Pretresno veće u predmetu *Milutinović* odlučilo da to svedočenje ne uvrsti u spis *inter alia* zbog toga što se ono ticalo dela i ponašanja nekih od optuženih u tom konkretnom predmetu.⁴⁷ To nije slučaj u ovom postupku. U svedočenju Ibrahima Rugove, podnesenom za uvrštavanje u spis, pominju se njegovi sastanci 1999. sa Slobodanom Miloševićem,⁴⁸ Milanom Milutinovićem i Nikolom Šainovićem,⁴⁹ koji su navodni učesnici udruženog zločinačkog poduhvata,⁵⁰ ali ne i sastanci s optuženim. Konstatovano je da pominjanje ponašanja navodnih učesnika udruženog zločinačkog poduhvata ne dokazuje automatski dela i ponašanje optuženog.⁵¹ Nadalje, Veće napominje da je u predmetu *Milutinović* od Veća zatraženo da prihvati da se uvrsti u spis svedočenje Ibrahima Rugove na osnovu pravila 92*bis* koje ne dopušta uvrštavanje u spis svedočenja u pismenom obliku koje se odnosi na dela i ponašanje optuženog. Za razliku od toga, pravilo 92*quater*, koje je usvojeno nakon donošenja odluke u predmetu *Milutinović*, predviđa mogućnost uvrštavanja u spis svedočenja koje dokazuje dela i ponašanje optuženog, premda takav njegov sadržaj *može biti* jedan od faktora protiv uvrštavanja svedočenja u spis.

24. Što se tiče izjave Ibrahima Rugove od 1. i 3. novembra 2001, Veće napominje da je Ibrahim Rugova potpisao svaku stranicu svoje pismene izjave, kao i potvrdu na kraju izjave u kojoj je naveo da je, po njegovom najboljem znanju i sećanju, ono što je izjavio istinito. Takođe je za tu izjavu prevodilac ovlašćen od strane Sekretarijata potvrdio da je Ibrahimu Rugovi izjava pročitana na albanskom pre nego što ju je potpisao. To su pokazatelji pouzdanosti. Što se tiče transkripta njegovog prethodnog svedočenja, Veće napominje da je Ibrahim Rugova svedočio pod zakletvom, da je unakrsno ispitan od strane optuženog (koji je odlučio da se sam brani), kao i od strane *amicus curiae*, te da sudski spis ovog postupka sadrži argumente kojim je njegov kredibilitet osporavan. Okolnosti pod kojima je ovaj iskaz dat i proveren putem unakrsnog ispitivanja dovoljni su pokazatelji njegove pouzdanosti i

⁴⁶ Odgovor, par. 15-16.

⁴⁷ *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-PT, Odluka po Zahtevu tužilaštva na osnovu pravila 92*bis*, 4. juli 2006, par. 21.

⁴⁸ Zahtev, Dodatak A, izjava Ibrahima Rugove, str. 6, 10; T 4228-4233, 4254-4255, 4357.

⁴⁹ Zahtev, Dodatak A, izjava Ibrahima Rugove, str. 11-12; T 4234-4236.

⁵⁰ Optužnica, par. 20.

stoga opravdavaju uvrštavanje u spis relevantnog iskaza Ibrahima Rugove. U vezi s drugim pokazateljima pouzdanosti, Veće napominje da, po svemu sudeći, izjava Ibrahima Rugove i njegov iskaz nisu međusobno nekonsistentni.

25. Nadalje, tužilaštvo treba da pozove svedoke u vezi s nekim od pitanja o kojima je reč u Rugovinom svedočenju, podnesenom za uvrštavanje u spis. Veton Surroi je svedočio o istorijskim i političkim događajima na Kosovu u relevantnom periodu, kao i o sastanku sa Slobodanom Miloševićem kojem je Ibrahim Rugova prisustvovao.⁵² Adnan Merovci takođe treba da svedoči o istorijskim i političkim događajima na Kosovu u relevantnom periodu, kao i o sastancima i drugim događajima kojima je, kao lični sekretar Ibrahima Rugove, prisustvovao.⁵³

26. Veće se uverilo da su izjava i transkript prethodnog svedočenja relevantni i dovoljno pouzdani. Primenjujući svoje diskreciono pravo, Veće je odlučilo da, na osnovu pravila 92*quater*, u spis uvrsti kako njegovu izjavu od 1. i 3. novembra 2001., tako i njegovo usmeno svedočenje u predmetu *Milošević* od 3. i 6. maja 2002. godine.

Antonio Russo

27. Tužilaštvo ukazuje na to da Antonio Russo, italijanski novinar koji je na Kosovu bio u periodu na koji se Optužnica odnosi, ne može usmeno svedočiti zbog toga što je preminuo.⁵⁴ Kao dokaz smrti Antonija Russoa, tužilaštvo svom Zahtevu prilaže Reutersov članak od 17. oktobra 2000. godine u kojem se navodi da je telo Antonija Russoa nađeno na jednom putu u Gruziji, 25 kilometara od glavnog grada Gruzije Tbilisija.⁵⁵ Nije naveden datum smrti. U članku je navedeno da je sudskomedicinski veštak koji je izvršio obdukciju tela Antonija Russoa Reutersu saopštio da je uzrok njegove smrti "udarac tupim predmetom

---

⁵¹ Vidi *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. IT-98-29-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s pravilom 92*bis*(C), 7. juni 2002, par. 8-16.

⁵² Pretpretresni podnesak tužilaštva, Dodatak II, str. 252-258.

⁵³ Pretpretresni podnesak tužilaštva, Dodatak II, str. 218-222.

⁵⁴ Zahtev, par. 6; Dodatak A, Reutersov članak o Antoniju Russou, 17. oktobar 2000.

⁵⁵ Zahtev, par. 6; Dodatak A, Reutersov članak o Antoniju Russou, 17. oktobar 2000.

u grudi".⁵⁶ U članku je takođe navedeno da je Ambasada Italije, kada je upitana šta zna o smrti Antonija Russoa, "odbila da prokomentariše taj slučaj".⁵⁷ Odbrana smatra da članak iz novina ne može predstavljati dokaz o smrti Antonija Russoa i da dokaz za to treba da bude izvod iz matične knjige umrlih.⁵⁸ Ona dalje smatra da to što je Ambasada Italije odbila da prokomentariše Russoovu smrt, kako se navodi u Reutersovom članku, "daje povoda za sumnju da li je u ovom slučaju smrt i nedostupnost svedoka zaista moguće verifikovati".⁵⁹ Pregledavši Reutersov članak, Veće se nije uverilo da je on sam po sebi dovoljan osnov za konstataciju da je Antonio Russo umro i da, stoga, nije dostupno lice u smislu pravila 92*quater*. Iz tog razloga, izjava Antonija Russoa neće biti uvrštena u spis.

D. DISPOZITIV

28. Iz tih razloga, a u skladu s pravilima 89 i 92*quater*, Veće ovim Zahtev

DELIMIČNO PRIHVATA i NALAŽE sledeće:

- (1) da se, izuzev izjave Antonija Russoa od 24. aprila 1999, svi dokumenti koji su u Zahtevu predloženi za uvrštavanje u spis dodaju spisku tužilaštva na osnovu pravila 65*ter*;
- (2) da se u spis uvrste pismene izjave Sadika Januzija od 20-21. oktobra 2001. i 23. aprila 1995.;
- (3) da se u spis uvrste pismena izjava Halila Morine od 4-5. oktobra 2001. i njegov iskaz od 21. februara 2002. (T 869-889) i 25. februara 2002. (T 890-956) u predmetu br. IT-02-54;

---

⁵⁶ Zahtev, Dodatak A, Reutersov članak o Antoniju Russou, 17. oktobar 2000.

⁵⁷ Zahtev, Dodatak A, Reutersov članak o Antoniju Russou, 17. oktobar 2000.

⁵⁸ Odgovor, par. 19.

⁵⁹ Zahtev, Dodatak A, Reutersov članak o Antoniju Russou, 17. oktobar 2000.

- (4) da se u spis uvrste pismena izjava Ibrahima Rugove od 1. i 3. novembra 2001. i njegov iskaz od 3. maja 2002. (T 4188-4307) i 6. maja 2002. (T 4310-4388) u predmetu br. IT-02-54; i
- (5) da se u spis ne uvrsti pismena izjava Antonija Russoa od 24. aprila 1999.

Dana 5. februara 2009.
U Haagu
Nizozemska

/potpis na originalu/
sudija Kevin Parker
predsedavajući

[pečat Međunarodnog suda]